

18. 10. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Hanobení lidských ostatků jako nový trestný čin

Podle platné právní úpravy není výslovně poskytována ochrana tělu zemřelé osoby, tedy lidským ostatků. Trestní zákon neobsahuje žádné ustanovení, které by postihovalo neetické a necitlivé zacházení s ostatky zemřelé osoby.

V současnosti je to pouze občanský zákoník, který obsahuje ustanovení, jež se alespoň vzdáleně této problematice dotýká. V § 15 občanského zákoníku se říká, že po smrti fyzické osoby přísluší uplatňovat právo na ochranu její osobnosti manželu a dětem, a není-li jich, jejím rodičům.

Podle platné právní úpravy není výslovně poskytována ochrana tělu zemřelé osoby, tedy lidským ostatků. Trestní zákon neobsahuje žádné ustanovení, které by postihovalo neetické a necitlivé zacházení s ostatky zemřelé osoby.

V současnosti je to pouze občanský zákoník, který obsahuje ustanovení, jež se alespoň vzdáleně této problematice dotýká. V § 15 občanského zákoníku se říká, že po smrti fyzické osoby přísluší uplatňovat právo na ochranu její osobnosti manželu a dětem, a není-li jich, jejím rodičům. Více než o něco jiného zde však jde především o postmortální ochranu osobnosti. Toto ustanovení chrání tedy zvláštní osobnostní právo, a to zejména z hlediska památky zemřelého a piety k němu. V rámci tohoto ustanovení je chráněna zejména občanská čest, lidská důstojnost, pověst, jméno a projevy osobní povahy zemřelého. Ochranu lze poskytnout samozřejmě i jiným právům, která patří mezi osobnostní práva.

Zásah do osobnostních práv zemřelé osoby může učinit jak fyzická osoba tak i osoba právnická. V případě ochrany zemřelého se může manžel a děti, nebo pokud jich není rodiče zemřelého v souladu s § 13 občanského zákoníku domáhat zejména, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu osobnosti zemřelého, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a také aby bylo poskytnuto přiměřené zadostiučinění.

Zákonodárce zřejmě postřehl chybějící úpravu tohoto problému, a proto můžeme říci, že situace ohledně ochrany ostatků zemřelého dozná radikální změny po 1. lednu 2002, kdy vstoupí v účinnost ustanovení § 202a trestního zákona, jež upravuje nový trestný čin, jež nese název Hanobení lidských ostatků.

Podle tohoto ustanovení je trestný ten, kdo bez povolení otevře hrob nebo hrobku nebo urnu s lidskými ostatky. Sankcí za tento trestný čin může být jednak trest odnětí svobody, a to až na dvě léta nebo pachatel může být potrestán peněžitým trestem. Jak z dikce zákona vyplývá trestnost pachatele se váže na skutečnost, že hrob nebo hrobka či urna, ve které se nalézaly lidské ostatky, byla otevřena bez povolení. Ten, kdo k otevření hrobu, hrobky či urny povolení měl, trestný samozřejmě není. Vzhledem k tomu, že trestní zákon je postaven na principu, že k trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti, jde v tomto případě o úmyslný trestný čin. Pokud tedy dojde k situaci, že osoba otevře urnu s lidskými ostatky v omylu, že jde o jinou nádobu (u hrobu či hrobky tato situace snad nastat nemůže), půjde o skutkový omyl negativní a osoba není trestná za tento úmyslný trestný čin.

Trestný čin spáchá také ten, kdo z pohřebiště svévolně odejme lidské ostatky nebo s lidskými ostatky nakládá v rozporu se zákonem. Sankcí za tento trestný čin je trest odnětí svobody až na dvě léta nebo peněžitý trest. I tento trestný čin vyžaduje úmysl. Zostřená trestní sazba (odnětí svobody až na tři léta) je stanovena, pokud některý z výše uvedených trestných činů pachatel spáchá jako člen organizované skupiny.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)